

Naročnina

Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2992

SLOVENE

S fedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
rezen pondelke in
dneva po prazniku

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Ceko
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Zniževanje obrestne mere

Te dni ponovno čitamo, da so znižali diskontno obrestno mero v Franciji, Angliji in tudi v drugih državah. Nagibnost obrestne mere je torej izrazito navzdol in danes imamo že v nekaterih državah nižjo obrestno mero kakor v predvojnih časih. Nazadovanje obrestne mere je torej mednarodni pojav, ki ga opažamo že celo leto 1930. To nazadovanje obrestne mere se je začelo po borznem pomanjšanju v New Yorku lanske jeseni in pokazalo se je, da je mednarodno tržišče kapitala tako vezano med seboj, da so vzgledu ene vodilne emisijske banke morale slediti tudi druge večje in manjše emisijske banke. Izkazalo pa se ni samo to, ampak pokazali so se tudi znaki sodelovanja notnih bank: tako sta istočasno dne 2. maja t. l. znižali obrestno mero za diskont banki v Londonu in v Parizu.

Ta nizka obrestna mera ima za posledico izboljšanje položaja posojil iščočih držav. Dokler je bila obrestna mera v glavnih središčih kapitalnega trga visoka, so morale tudi emisije posojil dajati visoko obrestno mero, česar pa mnoge male države niso zmogle. Zato se sedaj možnosti za posojila manjših evropskih držav presojajo bolj optimistično in že se pojavljajo glasovi, ki najavljajo nova posojila.

Danes ima najnižjo diskontno obrestno mero Pariz, saj znaša komaj 2%, dočim je v Angliji, Belgiji, Holandiji in v Švici obrestna mera 3%. To pomeni, da hoče Pariz vse kakor zopet postati tak mednarodni trg kapitala kakor je bil pred vojno. V zvezi s tem dobiva na važnosti tudi dejstvo, da je z znižanjem nekaterih davkov zopet mogoč izvoz kapitala iz Francije, kar je bilo nujno potrebno, saj so se nabrle ogromne količine kapitala, ki išče vsepovedno plodono naložbo.

Ze večkrat smo imeli priliko opozarjati tudi na nazadujočo tendenco na našem domačem denarnem trgu. Poročali smo že o zniževanju obrestne mere za vezane vloge, nadalje za kredite. Upravičena je bila kritika onih denarnih zavodov, ki z visoko obrestno mero za vloge drže visoko tudi obrestno mero za kredite. Razprava na zadnjem obnem zboru Zadružne zveze je jasno pokazala, da so vse zadruge proti kakršnemukoli zviševanju obrestne mere, kar ne sme biti nepojmljivo samo s socialnega stališča, s stališča posojiljemalca, ampak tudi zaradi splošnega nazadovanja obrestne mere.

Najbolj značilno pa je za naš trg, da je odstopila Narodna banka od svoje dosedanje obrestne mere 6% in da je odobrila Privilegirani Agrarni banki 200 milij. Din kredita po izjemni obrestni meri 4%. Čujejo se tudi glasovi, da namerava Narodna banka tudi za sezonske kredite znižati obrestno mero od dosedanjih 6%. Ta odstop pomeni, da smatra sama Narodna banka svojo obrestno mero 6% za tako visoko, da ne more zadovoljiti potreb našega kmetijstva po cenemem kreditu.

Ravnatoko sta Priv. Agrarni banki odobrili po 200 milij. Din kredita Državna hipotekarna banka in Poštna hranilnica; tudi tu znaša obrestna mera samo 4%. Skupno je dobila Priv. Agrarna banka 600 milij. Din kreditov po obrestni meri 4%. Njena lastna sredstva, t. j. doslej vplačana glavnica pa znaša nad 400 milij. Din; ta so pa že skoro vsa plasirana v posojilih. V doglednem času bo banka torej plasirala za naše razmere ogromno vsoto 1 milijarde Din. v korist našega kmeta. Dosedaj je banka v Sloveniji plasirala okrog 35.000 Din, kar je vsekakor smešno majhna vsota tako v primeri s kreditnimi potrebami naših krajev kakor tudi z deležem naših krajev pri vplačnem kapitalu. Po svojih pravilih mora Agrarna banka svoje delnice obrestovati najmanj po 6%, in je bila višja obrestna mera za kredite razumljiva; sedaj pa ima banka cenejši kredit, kar bo gotovo privedlo do znižanja njene obrestne mere, saj ni njen namen v prvi vrsti delati za visoke dividende, ampak delati v korist kmeta z razdeljevanjem cenenege kredita. Da se banka pri nas ni mogla uveljaviti, je razumljivo iz dejstva, da znaša obrestna mera pri ogromni večini naših hranilnic in posojilnic 8-9% in tako banka ni konkurenčna pri nas. Jasno pa je, da tudi naši kraji potrebujejo še cenenege kmetijskega kredita, saj tudi pri nas agrarna kriza ni ostala brez posledic, spomnimo se samo hmeljarstva in vinarstva. Zato je potrebno, da banka zniža svojo obrestno mero saj za naše kraje, oz. sploh diferencira svojo obrestno mero. To je popolnoma razumljivo pri najrazličnejših obrestnih merah v naši državi. Razumemo, da je stremiljenje usmerjeno k unifikaciji obrestne mere v celi državi. toda uni-

Vprašanje evropske federacije

Na 59. zasedanju SDN se pričakujejo važni politični razgovori - Predsestane Briand-Henderson - Vprašalna pola evropskim državam

London, 7. maja. AA. V ponedeljek se prične v Zenevi 59. zasedanje Sveta Društva narodov. Na dnevnem redu bodo večinoma načelna vprašanja. Med drugim se bo razpravljalo o poročilih raznih komisij, o konferenci za carinsko premirje in o predlagani izpremembi statuta Društva narodov, ki naj se spravi v sklad z določbami pariškega pakta. Končno bo Svet tudi razpravljal o vprašanju finančne podpore državam, ki bi bile v nevarnosti pred invazijo.

Dne 3. junija se sestane v Zenevi na izredno zasedanje komisija za kolonijalne mandate, ki bo razpravljala o angleškem poročilu.

Pariz, 7. maja. n. Briand se bo v nedeljo odpeljal v Zenevo na zasedanje Sveta Društva narodov, ki se začne v ponedeljek. Vozila se bosta najbrže skupno z angleškim zunanjim ministrom Hendersonom, ki pride v Pariz v petek zjutraj, da se odzove ta dan Briandovemu vabilu na zajtrk v Quai d'Orsayu. Francoski poslanik v Londonu je že včeraj prišel z letalom v Pariz, da pripravi ta sestanek.

Pariz, 7. maja. n. Politični krogi z velikim zanimanjem pričakujejo začetek 59. zasedanja Sveta Društva narodov, ki se začne v ponedeljek, to pa ne zaradi oficialnega programa, kakor zaradi diplomatskih razgovorov, ker se zberejo pri tem zunanji ministri vodilnih evropskih držav. Konsekvence, ki jih je posebno Italija izvajala zaradi neuspeha v pomorskih pogajanjih s Francijo, so povzročile vznemirjenje ne samo v Parizu, temveč tudi v Londonu, ker se boje, da bo novi italijanski gradbeni program oviral vse londonske dogovore, še preden jih bodo ratificirale udeležene države. Predvsem je verjetno, da je to napotilo angleškega zunanjega ministra Hendersona, da se bo na potovanju v Zenevo ustavil v Parizu. Angleški in francoski interesi v mornariškem vprašanju tečejo paralelno, tako da se bosta angleški in francoski zunanji ministri pač lahko zedinila na skupno linijo proti Italiji.

Nova odgoditev zasedanja pripravljalne razorožitvene komisije na bodočo jesen se je izvršila pač samo zaradi tega, da bi se med

tem časom posrečila med Parizom in Rimom mirna poravnava nasprotstev.

Dalje je verjetno, da bosta Henderson in Briand v Parizu razpravljala tudi o razpošiljavi vprašalne pole o evropski federaciji, kar se bo verjetno zgodilo neposredno po zaključku zasedanja Sveta Društva narodov. Nalogo za sestavo vprašalne pole je dobil Briand na zadnjem zasedanju Društva narodov v prošli jeseni.

Zeneva, 7. maja. n. Predsednik pripravljalne razorožitvene komisije Loudon je pisмено sporočil članom komisije, da bo sklical sejo šele zadnje dneve meseca oktobra ali pa tudi novembra. Prejšnji sestanek je sedaj izključen, ker so skoro vse države označile prejšnji sestavek za neprimeren radi pomanjkljivosti priprav. Zato pa bo najbrže prihodnje zasedanje trajalo 4 do 5 tednov. To zasedanje bo imelo nalogo, da sestavi program velike mednarodne razorožitvene konference, ki bo predvidoma prihodnje leto.

Obnovitev trgovskih pogajanj z Avstrijo

Belgrad, 6. maja. m. Kakor smo že poročali, je pred par dnevi odpotovala na Dunaj naša delegacija za pogajanja o reviziji trgovinske pogodbe med Avstrijo in Jugoslavijo. Pogajanja so se pričela, soditi je, da bodo trajala dolgo, ker je treba rešiti zelo težavne probleme.

Ta pogajanja so prav za prav samo nadaljevanje pogajanj, ki so se pričela že februarja na predlog avstrijske vlade za spremembo trgovinske pogodbe. Kakor znano, zahteva Avstrija spremembo carinskih postavk za pšenico, moko in še nekatere kmetijske pridelke, in sicer v tako velikem razmerju, da se s tem obutno prizadevajo naši interesi. Avstrijska vlada želi s tem zaščititi svoje kmetijstvo, dasiravno je jasno, da taka njena politika največje agrarne zaščite mora vzbuditi nejevoljo ne samo pri njenih meščanskih in delavskih krogih, temveč predvsem tudi pri vseh sosednih zainteresiranih državah.

Naša država je že svoječasno leta 1925. pristala na delno revizijo trgovinske pogodbe, da s tem dokaže svojo veliko miroljubnost in težnjo za čim večjimi trgovinskimi in političnimi vezami s sosedno Avstrijo. Ali pa bo

možno, da tudi sedaj pristanemo na nove predloge, ki gredo kakor rečeno daleč preko običajnih sličnih pojavov, to je drugo vprašanje. Vsekakor bodo pogajanja zelo težavna in tudi dolgotrajna.

Pogajanja potekajo ugodno

Dunaj, 7. maja. n. Trgovinska pogajanja med Avstrijo ter Madjarsko in Jugoslavijo so že toliko napredovala, da je že lahko dobiti sliko o nameravanih zvišanjih nekaterih carinskih postavk. Tako se namerava zvišati avstrijska carina na žito od 2 na 10 zlatih kron. Tudi se čuje, da se trgovinska pogodba ne bo mogla odpovedati do 30. junija 1933. Madjarski delegati so se nocoj odpeljali v Budimpešto, da tam poročajo in dobijo nova navodila. Glavno oviro za uspešen zaključek dosedanjih pogajanj tvori vprašanje carine za moko. Jutri se bodo madjarski delegati vrnili ter je upati, da bodo pogajanja z Jugoslavijo in Madjarsko končana tekom prihodnjega tedna.

Italijansko-francoska rivaliteta

London, 7. maja. n. Med važnejše mednarodne politične dogodke se šteje tukaj seja italijanske poslanske zbornice, ki je dne 6. marca ponoči poslušala poročilo ministra za javna dela di Crollanza, ki je, potem ko je naglašal, da je fašistični režim po javnih zgradbah, delih in melioracijah v šestih letih lica Italije popolnoma izpremenil, naznanil, da se bo odalej uvedel v javna dela bolj počasen tempo. Zato se je proračun za javna dela reducirail, tako da bo določena vsota zadostovala za izvršitev započetih del, dočim se bodo nanovo začela le najnujnejša in najneodložljivejša. To se v fašistovskem tisku komentira tako, da »režim demobilizuje en del svojih sil, da jih prenese na drugo fronto«, ali z drugimi besedami, vlada bo odtegnila kakšne dve milijardi javnim delom in melioracijam, da jih uporabi za gradbo novih vojnihi ladij.

V zvezi s tem je od zgoraj inspirirana notica lista »Popolo d'Italia«, ki odgovarja francoskim listom, kateri predstavljajo novi vojnobrodovni gradbeni program Italije kot nekaj »bluff«, da se bo »italijanski program izvajal tona za tona, dan za dnem, teden za tednom, mesec za mesecem do 21. aprila 1931, ko bo devetindvajset novih italijanskih vojnihi ladij gotovih, da jih bodo spustili v morje. Potem

fikacija naj se ne izvrši tako, da bi se obstoječa nizka obrestna mera v nekaterih krajih poviševala.

Smatramo, da je banka v stanju znižati obrestno mero, saj ji ni treba zbirati velikih dobičkov za svoje delničarje. In vpoštevati je, da je eden največjih delničarjev banke država sama, katere namen gotovo ni bil zasigurati si znaten donos delnic, ampak predvsem odpomoci kreditni mizeriji našega kmeta, zlasti v južnih in vzhodnih delih naše države.

Belgrajski proces

Belgrad, 7. maja. m. 11 dan procesa proti zagrebškemu omladinu je bil zaslišan Albin Gasparac, ki je kakor ostali obtožen, da je pripadal teroristični organizaciji ter da je postavil peklenški stroj pred zgradbo Jugoštampe v Zagrebu. Gasparac odločno zanika vsako sodelovanje pri teh dejanjih, ter sedaj tudi prejšnja svoja priznanja zanika. Kolikor je bilo konfrontacij zanika tudi te.

Obtoženi Ivan Prpić prav tako zanika vsa svoja dosedanja priznanja, edino prizna, da je bil na sestanku v Jaski in da je dal denar Štraku in Paverju. Pri tej priliki mu je predsednik prečital izjave, ki jih je lastnoročno podpisal iz preiskovalnega zapora preiskovalnemu sodniku, v katerih priznava vse stvari ter pravi, da je bil popolnoma pod Bernardičevo sugestijo. Obtoženec zahteva, da se pri nese original tega pisma.

Med razpravo je predsednik izjavil, da je bil od nekega sodnika opozorjen, da je za časa razprave odvetnik dr. Hrvoj dal obtožene mu Franekiću časopis in neki listek.

Razprava je bila danes po zaslišanju Ivana Prpića prekinjena in se bo nadaljevala jutri.

Izvor nafte v Bosni

Sarajevo, 7. maja. AA. Ban drinske banovine g. Velja Popović je o priliki inspekcijskega potovanja pregledal dela za izsleditev izvora nafte v planini Majevici. Kraj teh nahajališč je 50 km od Zvornika. Na kraju vrtanja delajo dan in noč in so izvrtili že 65 m globoko in 120 m daleč. Od vsakega novega metra izkopane nafte pošljejo nekaj v laboratorij v preizkušnjo. Dozdaj dobljena nafta je izborna za pridobivanje bencina.

Italijanski sportniki v Budimpešti

Budimpešta, 7. maja. z. V nedeljo bo v Budimpešti tekma med reprezentanco Madjarske in Italije. Italijansko moštvo pride z več narodnimi poslanci in politiki. V Budimpešto pridejo v soboto popoldne. Za njih sprejem je poseben odbor napravil grandiozen program. Italijanski sportniki bodo prišli v mesto z italijanskimi zastavicami. Na postaji jih bodo sprejeli zastopniki vlade. Njim na čast bodo priredili razne svečanosti, čajanke, dineje in izlete. Nogometni tekmi bodo prisostvovali general Horthy, predsednik vlade Bethlen, zunanji minister Valko, vojni minister Gömbös, predsednik parlamenta, zastopniki parlamenta, nadvojvoda Jožef in nadvojvoda Albrecht in drugi. V Budimpešti ostanejo tri dni. V ponedeljek bodo položili venec na grob neznane vojaka. Ta tekma bo velika politična manifestacija italijansko-madjarskega prijateljstva.

Pričakovalo se je, da bo prišel tudi minister za letalstvo Balbo, toda on je svoj prihod odpovedal.

Pogreb bolgarskega patriarha

Sofija, 7. maja. AA. Mitropolit Kliment je bil svečano pokopan v Vraču. Pogrebni svečanostim so prisostvovali predstavniki kralja, bolgarske vlade, številne delegacije, ki so prišle iz vseh krajev Bolgarske. Srbsko pravoslavno cerkev je zastopal niški episkop Dositej.

Odgodeni interpelaciji

Rim, 7. maja. n. Na seji poslanske zbornice dne 6. t. m. se je začela po odglasovanju proračuna javnih del debata o proračunu za zunanje zadeve.

Potem ko je govoril poročevalec Ciarlanti, je predsednik zbornice sporočil, da mu je poslanec Coselschi (izvoljen na Cresu) izjavil, da svoji dve interpelaciji, eno na ministra zunanjih zadev, drugo na ministra notranjih zadev, in sicer o »pisavi jugoslovanskega časopisja« in o »atentatu na uredništvo lista »Popolo di Trieste«, umakne.

Debata o proračunu za zunanje zadeve se bo nadaljevala na seji 8. t. m.

Dunajska vremenska napoved. Nastopilo bo najprej zapadno vreme z nevihtami, potem pa bo spremenljivo hladnejše vreme. V dveh ali treh dneh je možno, da pride slana.

Problem naših cest

Anketa o rekonstrukciji naših cest — Automobilski promet zahteva boljše ceste — Rekonstrukcija bi veljala 158 milijonov Din — Ustanovitev cestnega odbora za Dravsko banovino

Ljubljana, 7. maja.

Važen je problem, ki je združil danes popoldne na veliki anketi predstavnike naših javnih oblasti in zastopnike gospodarskih korporacij, industrije in strokovnjakov. To je problem naših cest, ki so nujno potrebne velikega reformnega dela. Slovenijo prične do obkrožati z debelimi avtomobilskimi cestami, najbolj v Avstriji in v Italiji in zato je postal ta problem za Slovence naravnost življenjski problem, problem zmoglosti naše konkurence v svetu.

Anketa, ki so jo sklicali neposredno najbolj zainteresirani, to so avtomobilisti, se je vršila danes ob 5 popoldne v prostorih Avtomobilskega kluba v Kazini.

Udeležili so se je: podban dr. Oton Pirkmajer, načelnik banskega tehničnega oddelka ing. Matija Kralj, banski tehnični inšpektor ing. Karl Orel, direktor ljubljanskega mestnega gradbenega urada ing. Matko Prelovšek, mariborski mestni župan dr. Juvan, celjski mestni župan dr. Gorican, dr. Golia za Zvezo industrijev, tajnik Zbornice TOI dr. Windischer, dr. Pless in Mohorič, predsednik Zveze za tujski promet dr. Rudolf Marn, predsednik inženirskega društva ing. Mačkoveš, zastopani so bili dalje avtomobilski klub v Mariboru, inženirska zbornica, Zveza trgovskih gremijev, v zelo častnem številu naša gradbena in druga zainteresirana industrija ter člani Avtomobilskega kluba v Ljubljani s predsednikom g. Avgustom Praprotnikom in podpredsednikom ing. Cirilom Pavlinom na čelu.

Anketo je otvoril in vodil predsednik Avtomobilskega kluba g. Avgust Praprotnik. Po pozdravu prisotnih je omenjal vzrok ankete: žalostno stanje naših cest, ki zahteva prav resne odločitve. Naša ožja domovina je agrarna pasivna in je navezana na tujski promet. Naši sosеди, Avstrija in Italija, si svoje ceste urejajo in mi ne smemo zaostati. Pozdravil je dalje še posebej g. inž. Diviša, ki je prišel iz Prage, kjer vodi z največjim uspehom cestna dela. Inž. Diviš je prišel posebej zato v Ljubljano, da iz svojih izkušenj nekaj potrebnih navdih, kako organizirati popravilo cest.

Prvi govornik, direktor

INŽ. MATKO PRELOVŠEK

Je nato podal daljši referat, v katerem je izjavil: »Avtomobilski promet, ki je prišel po pravnosti oživljati naše ceste, je znova dokazal, da je cestni promet in dobra cesta tako važen faktor v narodnem gospodarstvu, da se mora z njim na vsak način drugače računati, kot se je to storilo do danes. Avtomobilski promet narasta od dne do dne s tako silo, bodisi osebni, tovarni kakor avtomobilski promet, da postaja resen konkurent železniškemu prometu. To so že uvidele vse naše sosednje države ter so z mrzlično naglico pričele cestnišča vseh važnih komunikacij prilagoditi modernim zahtevam avtomobilskega prometa.

Današnji avtomobilski promet pa stavi vse druge zahteve na ceste, kakor pa konjska vprega. Ne gre tu za velike pritisk, kakor v prejšnjem slučaju, vsled tega tudi ne igra trdnost posipalnice, materiala glede vzdržanja tega prometa tako važno vlogo kakor bi se mislilo. Skoro vsi avtomobili današnjega časa uporabljajo gumijaste zračne cevi. Posebno pa današnji tako imenovani balonski obroči, kateri so sorazmerno slabo napolnjeni, ne učinkujejo s posebnim pritiskom na cestnišča.

V poštev pride tu popolnoma nov učinek: to je sesalna moč gumijastih obrobov pri hitro vozečih avtomobilih. Najprvo se, potem sesalne moči pnevmatike, pobere in dvigne v zrak fini prah, kateri nastane pri popolnoma novi zvaljani cesti kot nekaka vrhnja fina skorjica, ki je nastala vsled dobrega valjanja. Ta skorjica je tvorila in mora tvoriti pri navadnih valjanih makadamskih cestah tako imenovano lepilno sredstvo, katero vzdržuje celoto cestnišča. Ta učinek pnevmatike pa mu s časom pobere in odnese ves ta fini lepilni material in njega moč vedno zmanjšuje.

Radi teh nastalih razmer, katere ogrožajo na naših cestah skoro da ne vsak promet, trpi ne samo narodno gospodarski moment, temveč v zdravstvenem oziru tudi vse prebivalstvo, katero je naseljeno danes ob glavnih prometnih cestah.

Vse države so pričele z modernimi sredstvi prenavljati svoja cestnišča. Na podlagi poskusov na tako imenovanih poskusnih cestah, katere so izvršili na najskrbnejši način v Nemčiji in tudi drugod, se je konstatiral interesanten zaključek, da je pri modernu urejeni cesti pri enaki obrabi oziroma razjedanju cestnišča prometna zmoglost tovarnih avtomobilov 60krat večja kakor pa prometna zmoglost konjske priprege. Vsa ta razmotrivanja se lahko koncentrirajo v en stavek, ki se glasi, da sta samo dva vzroka, katere uničujeta staro makadamsko cesto, t. j. 1.) premenjeni način obtežitve ceste in 2.) izvanredno povečanje prometa vožbe.

Na podlagi teh glavnih vzrokov mora iti stremiljenje vsake cestne uprave za tem, da se: 1.) ubrani cestnišče sesalnemu učinku pnevmatik. To je mogoče na dva načina: da se cestnišče tlakuje, ali pa da se makadamsko cestnišče potom primerne lepiva tako zveže in zakita, da se sesalni učinek kolikor mogoče reducira na minimum. 2.) Vsaka utrditelj cestnišča, mora pa samo ob sebi umevno odgovarjati prometni obtežitvi, katere se vrši v dotičnem delu ceste.

Lepivo, katero pride pri tem kitanju kame-nitih granoznatih cestnišč v poštev, je cement, tér in asfalt.

Današnja doba finanjskih kriz pa seveda onemogoča uporabo najboljših in najtrajnejših takih sredstev. Vseled tega so nastala časoma razna taka sredstva in sistemi, kateri skušajo deloma znižati stroške izvršitev, na drugi strani pa zvišujejo stroške vzdrževanja. Vsa ta sredstva oziroma sistemi se lahko danes kategorizirajo v dve vrsti. 1.) lažji in cenejši sistemi, t. j. tako imenovano vzdrževanje cest in 2.) težji in boljši sistemi trajne vrednosti.

Napravili je treba najprvo točen gradbeni program.

Z eno besedo: vsi zainteresirani faktorji, ki uporabljajo ceste, bi morali sorazmerno prispevati v poseben cestni fond.

Program, katerega je sestavil tehnični oddelek banske uprave, referent g. nadsvetnik ing. Orel, predvideva sledečo preureditev vseh držav-nih cest v dravski banovini, katerih dolžina znaša 492 km.

139 km, t. j. okroglo 28,2%, se da vzdrževati po dosedanjem načinu krpanja, toda z valjanjem. 311 km, t. j. okroglo 63,3%, je urediti z valjanjem in s površinsko prevleko. 14 km, t.

2,7%, bo zahtevalo srednje težko cestnišče. 28 km, t. j. 5,7%, pa težko cestnišče.

Na podlagi do sedaj ugotovljenih enotih cen za take utrditelj cestnišč znaša okroglo

158 milijonov dinarjev.

To so nabavni stroški novih cestnišč oz. preureditev starih cestnišč. Vzdrževalni stroški, kateri bi bili potrebni za tu navedene proge in te sisteme pa bi znesli okroglo 5 milijonov Din.

Prispevki, s katerimi bi se kriti ti trikratni izdatki, bi bili:

1. Prispevek države ali že preje omenjeni znesek letnih 20 milijonov Din kot redni prispevek za vzdrževanje državnih cest ali pa da država odstopi znaten del raznih davščin od predmetov, ki se tičejo prevoznih sredstev, n. pr. polovice carine na bencin, polovice carine na gumi, polovice carine na uvoz avtomobilov in bencinskih motornih vozil sploh, ter končno vse davke na avtomobile, kar bi tudi prineslo približno 20 milijonov dinarjev.

2. Prispevek banske uprave bi razločeval iz rednega letnega prispevka 4 milijonov dinarjev in iz banskih davkov na avtomobile ca. 2 milijona dinarjev ter vsi novi banski davki na avtomobile v znesku 15% od prodanih kart, kakršni znesek mora plačati tudi cestna železnica državi in mestni občini — ca. 2 milijona dinarjev.

3. Prispevek prizadetih občin v prvi vrsti Ljubljane, Maribora, Celja, Ptuj ter vseh večjih podeželskih trgov in večjih občin. Prispevati bi morale od svojega letnega proračuna ali pa, da prevzamejo tlakovanje vseh v njihovem pomeiru ležečih cest, kar bi zneslo približno 3 milijone dinarjev.

K temu pride še prispevek ministrstva narodnega zdravlja in ministrstva vojne in mornarice.

Vsi ti zneski bi znesli približno 30 milijonov dinarjev letno ali če se še tako pesimistično računa, dosegljivi vendarle višino 25 milijonov dinarjev. Izobljajajo in utrdijo naj se vsa cestnišča v okoličici Ljubljane, t. j. ca. 30 km, v okolici Celja 8 km, Maribora 9 km ter vseh letovišč v dravski banovini, kar bi zneslo okroglo 30 milijonov dinarjev.

Vzdrževanje teh tako modernu urejenih cest bo seveda zahtevalo potem manjše zneske, kakor pa vzdrževanje današnjih propadlih cestnišč. Zato potrebni zneski se bodo pač morali vstaviti v redni letni državni proračun v taki izmeri, da se zamorejo ta cestnišča v resnici tako vzdrževati, kakor je to potrebno in kakor se to vrši v drugih državah.

ING. DIVIS

Je izjavil: Cestni problem je svetovni problem. Avto se hoče hitro, udobno in gladko voziti. Cestni problem je gospodarskega pomena. Prvo, kar je za popravilo cest potrebno, je denar, nato si je pa treba ustvariti jasno sliko vsega cestnega omrežja, ki se mora popraviti. Vse ceste je treba pregledati, pretehtati vse okoliščine, premisliti njih položaj in ustroj. Imeti je treba statistiko cestnega prometa, organizirati kamionolome in industrijo, določiti, kaj zamorejo in kaj ne, privatna podjetja pa nikakor ne smejo biti ob strani. Premagati je treba vse ovire v administraciji itd. Če je denar tukaj, je potem vsa rešitev problema v organizacijskem delu. Vse mora iti brezhibno. Misliti je treba tudi na to, da če se ustvarijo dobre ceste, da se ne sme računati samo z dosedanjim prometom, zakaj avtomobilski promet navali samo tja, kjer so dobre ceste. Prav rado se zgodi, da cesta, ki je tlakovana za srednji promet, dobi nenadoma težki promet in zato propade. Take napake so se dogajale tudi na Češkem. Izvedbo dobrih cest otežujejo razne okoliščine, na katere splošna človek sploh ne misli, kakor n. pr. propaganda raznih producentov materiala za forsiranje tega ali onega tlaka. Predvsem pa je potreben premišljen program, nato pa je treba iti z verno na delo.

Tajnik zbornice TOI g. MOHORIČ

Je naglašal, da cestni problem ni samo problem strokovnjakov, ampak tudi problem našega gospodarstva. Gospodarski kongres 8. in 9. septembra 1929 je o tem problemu razpravljala. Mednarodna trgovska zbornica v Parizu pa je dokončala redakcijo mednarodne ankete o cestnem problemu v Evropi, posebej v Afriki in Aziji. Za naš nacionalni komitee je referent govornik sam.

Naša država prispeva precej za ceste, in sicer daje 110 milijonov dinarjev za vzdrževanje cest, 38 milijonov za nove gradbe, 12 milijonov za mostove in 30 milijonov za subvencije avtonomnim cestam. V zadnjih desetih letih je bilo zgrajenih 1000 km novih cest. Potrebni pa je še 200 do 600 km novih cest. Slovenija ne participira na teh vsotah v primeren sorazmerju z gostoto svojega prebivalstva in z gostoto cestnega omrežja. Vzrok je v tem, ker so na jugu cestne razmere še neprimerno žalostnejše in tam na več sto kilometrov sploh pravih cest ni. Dravska banovina pa ne sme čakati razvoja ostalih banovin, temveč mora iti naprej in mora svoje ceste dvigniti na potrebno višino.

ING. MAČKOVŠEK

opozarja zlasti na to, da je treba napovedati boj mentaliteti naših ljudi, češ, da se ceste ne gradijo enkrat za vselej, temveč da je treba tlakovane ceste vzdrževati.

Župan mesta Maribora dr. JUVAN

predlaga, naj bi se anketa omejila samo na finančni problem rekonstrukcije naših cest. V imenu avtonomnih mest izjavlja, da občine ne bodo mogle prispevati v cestni fond, ker imajo same ogromen cestni program na lastnih teritorijih.

ING. LENARČIČ

iz Ribnice na Pohorju opozarja na našo granitno industrijo, v kateri je investiran 25 milijonov dinarjev in ki je zmogla dobavljati precej materiala za gradbo cest. Granit in kamen sta najbolj primerna kot tlak za težko preobložene ceste.

Podban dr. PIRKMAJER

izraža zadovoljstvo v imenu banovinske oblasti, da so se pričeli tudi širši krogi zanimati za problem naših cest. Nato korigira izvajanja svojih predgovorikov: Ceste so pri nas kategorizirane. Imamo državne, banovinske (I. in II. razreda), potem pa še posebno tipiko cest v naši banovini, to so bive okrajne ceste, ki jih začasno še ni kazalo izročiti v upravo občinam. Banovina ima sama upravljalni in vzdrževalni 4000 km lastnih cest in bi prispevek za rekonstrukcijo 500 km državnih cest težko prenesla. Res pa je, da centrala ne posveča cestam v Sloveniji take pozornosti, ker pač smatra Slovenijo v primeri z drugimi pokrajinami za pravi cestni eldorado. Druga stvar pa bi bila, če bi država zagotovila banovini amortizacijske amniete, potem bi banovina prevzela upravo tega cestnega fonda. Na banovinski proračun pa prispevkov za cestni fond ne moremo prevladati, ker ne moremo prepuštili kmetičem prebivalstvu samemu 4000 km cest. S 15. majem bo uvedena trošarina 1 Din na 1 liter bencina. To bo vrglo v naši

Mahatma Gandhi je bil izdan

London, 7. maja. n. Tukaj se izvejo interesantne podrobnosti o aretaciji Gandija.

Angloindska vlada je dala Gandija aretirati po neki naredbi lorda Amhersta, šefa »Vzhodnoindiske družbe« iz leta 1827, ki nosi številko 25, torej je bila izdana 81 let, preden je vlada kraljice Viktorije po zgodovinski proklamaciji 1. novembra leta 1858, prevzela upravo Indije od privatne družbe. To je storil podkralj zato, da ne krši nobene obstoječe postave, obenem pa se izogne vsakega procesa, ki bi mogel po javni razpravi publiko razburiti. Po uredbi št. 25 iz leta 1827. lahko Gandija pridržijo v zaporu do smrti ali pa ga tudi lahko takoj izpuste, oziroma v času, ki se bo zdel vladi najbolj primeren.

Gandija je na njegovem pohodu sledil nek prostovoljec, kateremu je mojster zaupal, imajo ga za resničnega učenca, ki je pa bil v skrivni službi angleške policije. Ta je policijo vsak dan natančno obvešal o vsem, kar se Gandija tiče, o njegovem pohodu, govorih, razgovorih in namerah. Ta Judež je tudi preskrbel za to, da je policija Gandija določeni dan čim manj opazena aretirala. Ko so policisti Gandija zbudili, da jim sledi v avtomobil, je prišlo par prostovoljcev k njegovemu šotoru, ta pa jim je dejal: »To je najboljši trenutek moje sladke borbe. Peljejo me v zapor. Bog ve, kako sem si goreče želel tega trenutka. Se rajši bi bil umrl za sveto stvar, toda moje oči se ne bodo zaprle, preden se ne bodo nasmešile zarji naše zmage. Nadaljujte borbo, vedno pripravljani umreti, pazite pa, da ne bi nepotrebna dejanja nasilja obbrezusešila vašega prizadevanja. Svoboda Indije se bo dosegla po žrtvah, ne pa po nasilju. Zapojte himen Viš-nujak«

Ob teh besedah, ki so navzočim izvalile solze na oči, so se učenci vrgli na tla in zapeli po noči himen Višnuju. Gandi je petje poslušal z očmi, povzdignjenimi k nebu in rokama, prekrizanima na prsih.

Po vsej Indiji ne izhajajo več indski nacionalni listi, pač pa izdajajo nacionalisti buletine o svojem pokretu. O nasledniku Gandija, Abbas Tabjiu, pravijo, da ni noben pravi naslednik, ker sploh niče njuna takega vpliva kakor ga je imel Gandi, ki ga ljudstvo ima za svetnika. Splošno je mnenje, da bo gibanje odslej vodil bivši predsednik postavodajalne zbornice Patel, vendar je angloindska vlada sklenila, da ga pri prvi priložnosti aretirata.

Vlada je pozoprila skoro že vse voditelje vseindskega gibanja.

Ker vlada indskim četam preveč ne zaupa,

Vojni minister demantira trditve Gajde

Praga, 7. maja. n. V vojnem odboru senata je podal vojni minister dr. Vitkovski izjavo o Gajdovem procesu. Izjavil je, da ne more govoriti obširno, ker razsodba najvišjega upravnega sodišča še ni izdana, da pa hoče odgovoriti samo na neko Gajdovo trditev, ki s procesom ni v direktni zvezi. Gajda je trdil, da ga je vojni minister Udržal svoječasno poklical v generalni štab kot namestnika šefa, da izvrši posebno misijo. Ta posebna misija je obstojala v tem, da bi osamosvojil češkoslovaški generalni štab, da bi odpravil vpliv francoske vojaške misije, kakor tudi, da bi depolitiziral organizacije legionarjev in častniški zbor.

Vojno ministrstvo to trditve Gajde energično demantira. Gajdi se niso odkazale nobene posebne naloge. Do tega, da se je delovanje

so izkorakale iz vojašnice povečini angleške čete. Vsa mesta so polna tankov, policija postopa s skrajno strogostjo in razganja vsako zbiranje.

Ko so Gandija pripeljali v ječo v Jerodl, so mu dali na razpolago dve celici s posteljo in drugimi udobnostmi. Gandi je dejal: »Kaj bo to meni?« Ko so mu povedali, da je vlada določila zanj na mesec sedem šterlingov in pol za hrano, je rekel: »Uporabite to vsoto za druge ujetnike, mene pa zaprite v najtemnejšo celico vaše ječe. Jaz ne potrebujem nobenih udobnosti in privilegijev.«

Seveda mu oblasti niso ustregle.

Gandija prepeljejo v Anglijo?

London, 7. maja. n. Čuje se, da name-rava angleška vlada spraviti Gandija v Anglijo, ker je upravičena, da prepelje iz Indije v Anglijo iz zdravstvenih razlogov one aretirance, za katere je v veliki vročini nevarnost za življenje v zaporih.

Organiziran bojkot angleškega blaga

London, 7. maja. n. Po vesteh iz Indije so Gandijevi pristaši začeli organizirati splošni bojkot angleškega blaga. Kampanjo vodi prejšnji predsednik indskega nacionalnega kongresa Patel, ki je pred nedavnim časom odstopil kot predsednik, da se pridruži Gandiju. Ko je Patel zvedel za aretacijo Gandija, je takoj odpotoval v Bombay ter prevzel vodstvo pasivnega odpora. V Bombayu so ga pristaši slovesno sprejeli. Pričakovala ga je nepregledna množica, metali so mu cvetje, indske žene pa so mu prinašale darila. Patel je izjavil, da se njegov program strinja popolnoma s programom narodnega kongresa. Delovni odbor kongresa se bo sestal v kratkem in razpravljal o bodočem programu, ki je potreben z ozirom na aretacijo Gandija. Glavna vprašanja bodočega programa kongresa se tičejo bojkota angleškega in sploh inozemskega blaga. Vlada je odredila vse potrebne korake, da uduši nemire. Danes v Bombayu, razen nekaterih spopadov med predilniškimi delavci in policijo, ni bilo posebnih dogodkov.

Bombay, 7. maja. AA. Na sestanku zastopnikov 14 trgovskih organizacij je bil sprejet protest proti internaciji Gandija. Zborovalci so sklenili resolucijo, ki poziva indijsko trgovsko zbornico, naj odklopi svoje zastopnike iz zakonodajne zbornice in iz zakonodajnega sveta v Bombayu.

francoske vojaške misije spremenilo v delovanje posvetovalne korporacije, je prišlo potom naravnega in nujnega razvoja, ko so posamezni člani francoske vojaške misije svoje naloge izvršili na odlični način in se je nadaljnji razvoj češkoslovaške armade že lahko poveril češkoslovaškim častnikom. Sprememba delovanja francoske vojaške misije se je zgodila z lojalnim sodelovanjem in v popolnem sporazumu s šefom francoske vojaške misije. Dobro razmerje, ki obstoja med vojaško upravo in francosko vojaško misijo, dokazuje najboljše dejstvo, da je ta misija ostala pri vojnem ministristvu tudi v svojem novem delokrogu. Končno je omenil vojni minister, da je bil general Gajda vpokojen radi nevrastenije in popolne izčrpanosti.

V Londonu propadel delavski kandidat

London, 7. maja. n. Prvič, odkar obstoji delavska vlada, so bile večeraj v Londonu namodestne volitve, pri katerih je kandidat delavske stranke z 240 glasovi propadel, zmagal pa je kandidat nove lord Beaverbrookove angleške gospodarske stranke, ki bo s tem dobila svojega prvega zastopnika v angleški poslanski zbornici. Pri splošnih volitvah je delavski kandidat premagal konservativnega, sedaj pa liberalci niso postavili nobenega kandidata in so deloma glasovali za delavsko stranko, ki pa je kljub temu dobila par sto glasov manj kakor pri splošnih volitvah, dasi je bila udeležba manjša. V kratkem bodo namodestne volitve v Nottinghamu, kjer je odložil mandat konservativni poslanec, da vpraša tamkajšnje volivce glede zaščitnih carin, ki so posebno važne za Nottingham. Tudi tam liberalci najbrže ne bodo kandidirali.

Strašna rodbinska drama

Dunaj, 7. maja. n. V Meidlingu pri Dunaju se je pripetila krvava rodbinska drama. Zidarski delavec Ernest Riedel, katerega so poklicali od dela k njegovi ženi, ki je umirala za jetiko, je svoj ženi z žepnim nožem prerezal vrat in zaklal svojo 4 letno hčerko. Nato se je obesil. Smrtnonevarno ranjena žena je klicala na pomoč, nakož so ljudje Riedlu prerežali vrvice in ga odpravili v bolnišnico. Zena se bori s smrtjo. Riedla pa je v bolnišnici popadla besnost ter so ga morali v brezupnem stanju odpeljati na psihiatrično kliniko.

Škavtska akademija

Škavti so priredili nocoj v dvorani Delavske zbornice akademijo, ki tvori zaključek njihovega tedna. Akademijo je vodil in vse aranžiral Mitja Švigelj, sodelovali so samo dijaki raznih zavodov. Akademija je bila dosti dobro obiskana in je tudi dobro uspela. Podrobneje jutri

Zagrebska vremenska napoved. Povečini oblačno. Zmerno toplo, mogoče je, da bo ponekod deževalo.